

III. UIT DE BIJEENKOMST VAN 22 FEB 97

(aanwezig: Boer, Van der Does de Willebois, N. & E. Elfferich, Elton, Erasmus, De Gruyter, Van Hengel, Heuts, Van Loon, Mabelis, Smits, Somsen, Verduin, Willems)

A. Mierenpoppenrovers (Jap Smits).

Met name in de omgeving van Eindhoven komen per jaar zo'n 5 à 10 meldingen bij SBB binnen aangaande mierenpoppenrovers. Meestal betreft het nesten vlak langs de openbare weg. Het betreffende gebied wordt door een daartoe opgerichte club geïnventariseerd op bosmier- nesten, waarvan er circa 140 zijn aangetroffen. De gegevens worden opgeslagen in een geografisch informatiesysteem van SBB. SBB heeft voor de eigen terreinen kaarten in het computersysteem en maakt overzichtskaarten van ca 10 km². Geconstateerde verstoringsoorzaken zijn: omploegen van nesten, storten van afval, poppenrovers en spechten.

Verstoringen van mierennesten moeten worden gemeld aan de politie of de eigenaar cq (jacht)opzichter. Vaak hebben de poppenrovers een vast patroon, zodat geprobeerd wordt ze op heterdaad te betrappen.

Aangifte van de vernieling van een nest kan alleen door de eigenaar worden gedaan op grond van artikel 350 WvStr art 461 (betreden van gronden). Economische schade moet worden aangetoond. Hoge boetes kunnen worden opgelegd. Onlangs bleek uit een proces verbaal dat voor f 500,- à 750,- mierenpoppen waren doorverkocht. Voor de rechter is het economisch beding (het verdiende geld) van belang, de mieren zelf zijn niet interessant, onder meer omdat zij thans niet beschermd zijn. Na hoger beroep werd een boete van f 1.500,- geëist.

Om vernieling van nesten terug te dringen valt te denken aan een meldpunt voor verstoring van bosmieren (in analogie met het meldpunt voor roofvogels). De MWG/NEV zou het Ministerie kunnen vragen bosmieren op te willen nemen in de lijst van beschermde dieren van de nieuwe flora- en faunawet.

Mierenkolonies sterven uit door volkomen natuurlijke oorzaken, aldus Elton. Er zijn twee ziektes, die in het verborgene verlopen. Pas na jaren kan een kolonie uitsterven. Bij oecologisch onderzoek op de Hoge Veluwe bleek dat de ziekte soms een stimulans is om zich te vermeerderen (door afsplitsing), waardoor eerst toename plaatsvindt en pas daarna afname. In zo'n geval kan poppen verwijderen gunstig zijn. In het algemeen sterven nesten niet uit als er niet teveel poppen worden meegenomen en de nesten niet verder dan tot het maaiveld worden afgegraven.

Indien gedacht wordt aan bescherming van bosmieren, zouden eigenaren vrijstelling moeten krijgen voor het oogsten cq exploiteren van poppen voor eigen gebruik. Göswald heeft in Duitsland geijverd voor bescherming van bosmieren tegen poppenrovers en spechten. Elton heeft echter aangetoond dat spechten in Nederland geen invloed hebben op het voortbestaan van bosmieren.

Mabelis ondersteunt de optie voor het verlenen van een vergunning aan eigenaren. Als voorbeeld haalt hij Zuid-Finland aan, waar zonder vergunning zoveel geroofd werd, dat het bosmierbestand achteruitging.

De vraag rijst of daarmee anderen niet enthousiast worden gemaakt voor het roven van poppen.

B. Begrazing (Bram Mabelis)

In het algemeen lijkt de begrazing te hoog.

Voorts kwam naar voren, dat in Zuid Kennemergebied kardinaalsmuts juist niet wordt aangetast. Smits deelt mede, dat begrazing ten koste gaat van het bos. Wordt het begrazen verminderd naar gelang meer schade wordt aangericht? Om de effecten van begrazing goed te kunnen beoordelen dient een controleterrein te worden aangewezen.

Van Loon merkt op, dat de Vlinderstichting mogelijkheden voor grootschalig onderzoek naar de effecten van begrazing op de entomo-fauna beziet.

C. Toelichting op rapport Flora en Fauna 2030 (André van Loon)

Het rapport is van oorsprong een project van VROM om de effecten na te gaan van verzuring, vermesting, verdroging, verspreiding van chemische stoffen en van temperatuurstijging. Verzuring en vermesting blijken van dominante invloed, de meeste soorten zijn hiervoor gevoelig. Er is echter geen significante algemene trend. Bij de mieren leidde e.e.a. tot de volgende verdeling:

negatieve trend: *C. ligniperda*, *F. execta*, *F. transkaukasica*, *P. rufescens* en *L. flavus*

mogelijk negatief: *F. sanguinea* en *F. cunicularia*

zonder trend: bosmieren

Positieve trend: géén.

Het beleid richt zich op vermindering van de verzuring en de verdroging en het tegengaan van versnippering. Indien hieraan wordt voldaan wordt verbetering verwacht voor *P. rufescens*, *F. transkaukasica*, *L. niger* en *M. graminicola*. Voor *F. pratensis*, *F. cunicularia*, *F. sanguinea*, *F. rufibarbis*, *T. erraticum* en *L. rabaudi* wordt toch achteruitgang verwacht.

D. Bladsnijdermier (Willem Verduin)

Willem heeft thuis een kolonie bladsnijdermieren uit Suriname. Hij toont hiervan een leuk filmpje en verzoekt leden, die weten hoe deze kolonie te behandelen, contact met hem op te nemen.

E. Bosmiernest van het MEC Eindhoven (Hans Somsen)

Gedurende de maanden september tot februari overwinteren de mieren in clusters. De temperatuur schommelt in deze periode van 14 - 21°C. Voortdurend verhuizen de mieren door het nest. Dit is niet temperatuur afhankelijk, ze zoeken de vochtigste plekken op. Vanaf 21 februari zijn er geen clusters meer en is de kolonie klaar voor de zomer. De nesttemperatuur is dan 21 - 25°C. De ♀ cirkelt rond de eieren. Ze moet voortdurend ontmoetingen hebben met werksters om gevoed te worden. Is het aantal ontmoetingen beperkt, dan eet de ♀ van haar eigen eieren, door honger gedreven. Bij teveel voedsel verschijnt een druppel voedselrijk materiaal, dat door werksters wordt opgenomen.